

حماسه مهار کرونا در ایران قوی

پدرام پاک‌آیین

سخنگوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دولت سیزدهم در یک سال گذشته در همه حوزه‌ها به دنبال این بوده که تحول ایجاد کند و برای حل مشکلات، عزم، اراده و همتی خستگی‌ناپذیر به کار بسته است. از مهم‌ترین نمادهای این اراده راسخ برای خدمت و کاستن از مشکلات مردم، واکسیناسیون سراسری و کاهش چشمگیر آمار ابتلا و جان‌باختگان کروناست که با پیگیری مستمر و حمایت مجدانه رئیس‌جمهور مردمی و اقدامات جهادی و انقلابی وزیر بهداشت و دیگر مدیران و همکاران نظام سلامت در دولت سیزدهم به ظهور رسید.

دولت سیزدهم در شرایطی تشکیل شد که شمار مبتلایان به کرونا روزانه پنج هزار نفر و شمار فوتی‌ها بیش از ۷۰۰ نفر گزارش می‌شد.

در چنین وضعیتی، با وجود تحریم‌ها و فشارهای کشورهای غربی تلاش دولت برای فراهم‌کردن واکسن مورد نیاز کشور و واکسیناسیون سراسری چند برابر شد؛ به طوری که شخص رئیس‌جمهور و همچنین وزیر بهداشت او رایزنی‌ها با روسا و وزرای بهداشت دیگر کشورها را برای ورود گسترده واکسن به کشور آغاز کردند. هم‌زمان با تلاش دولت برای واردات انواع واکسن، تولید واکسن داخلی هم افزایش پیدا کرد و تعداد پایگاه‌ها و مراکز واکسیناسیون هم بیشتر شد تا مراجعه‌کنندگان در صف انتظار نمانند و با سرعت و در کوتاه‌ترین زمان واکسیناسیون انجام شود.

همین تلاش‌های شبانه‌روزی باعث شد در کوتاه‌ترین زمان میزان واکسیناسیون به ۱۶۰ میلیون دوز برسد. این موضوع زمینه‌ساز کاهش آمار مرگ‌ومیر کرونا در کشور و رسیدن آمار فوت ناشی از این بیماری در کمتر از یک سال به تک‌رقمی و در برخی از مقاطع به صفر بود.

اما دولت مردمی و نظام سلامت آن چگونه به این دستاورد ملی و متمایز از بسیاری کشورهای به‌ظاهر پیشرفته دست یافتند؟ واقعیت این است که به گواه مستندات مراجع ذیصلاح، تعداد ثبت سفارش واکسن کرونا تا قبل از ۱۴ مردادماه ۱۴۰۰ و تشکیل دولت جدید تنها ۲۶ میلیون و ۵۲۴ هزار و ۶۱۰ دوز واکسن بوده است. این در حالی است که پس از ۱۴ مرداد ۱۴۰۰ و با تشکیل دولت میزان ۱۳۵ میلیون و ۲۷۵ هزار و ۳۹۰ دوز واکسن ثبت سفارش شد که از افزایش بیش از پنج‌برابری ثبت سفارش واکسن‌ها حکایت دارد.

همچنین تعداد کل واکسن واردشده قبل از تشکیل دولت سیزدهم در ۱۴ مرداد ۱۴۰۰ فقط ۱۸ میلیون و ۷۵۴ هزار و ۶۱۰ دوز واکسن بود و حال آنکه جمع کل واردات واکسن بعد از ۱۴ مرداد ۱۴۰۰ و در دولت سیزدهم به رقم ۱۴۳ میلیون و ۲۴۵ هزار و ۳۹۰ دوز واکسن رسید.

در کنار این گشایش عظیم در واردات واکسن و حجم انبوه استفاده از آن، وزارت بهداشت به واردات اکتفا نکرد و مسیر حمایت از تولید شش واکسن داخلی را نیز که به همت دانشمندان جوان، مؤمن و انقلابی کشورمان تولید شده بود، پیمود؛ محصولاتی که علاوه بر تأمین نیاز داخلی و جلوگیری از مرگ‌ومیر هم‌وطنان عزیز، حتی به کشورهای دیگر نیز صادر شد و همچنان آمادگی برای صادرات و فروش آن وجود دارد.

با چنین تدابیری از سوی دولت مردمی اعم از واردات پنج‌برابری واکسن نسبت به دولت قبل و تولید شش واکسن مؤثر و باکیفیت داخلی که به انگیزه توزیع عادلانه سلامت، بازگرداندن نشاط اجتماعی و رونق کسب‌وکارها صورت گرفت، طرح واکسیناسیون سراسری کرونا رنگ تحقق به خود گرفت. به این ترتیب میزان توزیع واکسن کرونا که تا ۱۴ مرداد سال گذشته ۲۰ میلیون و ۵۷۰ هزار و ۸۰۷ بود، تا ۱۴ مرداد امسال یعنی حدود یک هفته پیش‌نصاب ۱۸۸ میلیون و ۱۰۹ هزار و ۴۷۹ را پشت سر گذاشت. بازتعریف آماری این حجم از واکسیناسیون آن است که سال قبل این موقع فقط حدود ۱۴ درصد جمعیت واکسینه شده بودند و در حال حاضر ۷۷ درصد کل جمعیت واکسن دریافت کرده‌اند. صرف‌نظر از آثار واکسیناسیون سراسری در بازگرداندن سلامتی، ارتباطات بین‌فردی، امید و نشاط اجتماعی به جامعه و احیای بسیاری از کسب‌وکارها، این دستاورد ملی پیامی الهام‌بخش برای همه خادمان ملت در این دولت و دولت‌های آینده دارد و آن اینکه با روحیه انقلابی و همت جهادی، می‌توان بسیاری از به‌ظاهر ناشدنی‌ها را ممکن و بسیاری مسیرهای صعب و ناهموار را هموار کرد.

چگونه بحران همه‌گیری کرونا در دولت سیزدهم مدیریت شد؟

حسین غیائی

دولت سیزدهم در حالی مسئولیت اجرایی کشور را در دست گرفت که موج پنجم کرونا خیز برداشته بود و گونه دلتای بیماری کرونا که بسیار سریع منتشر می‌شد و قابلیت سرایت بالایی داشت، گونه غالب شده بود. با وجود اینکه پروتکل‌های فاصله‌گذاری اجتماعی در کشور نیم‌بند به اجرا درمی‌آمد، جمعیت زیادی از بیماران در مرداد ۱۴۰۰ با بیماری کرونا دست‌به‌گریبان بودند. داروهایی مانند رم‌دیسیور و فلویراویور در داروخانه‌های کشور کمیاب شده بود و تقاضا برای کپسول اکسیژن بیش از اندازه بود. این وضعیت بحرانی به‌گونه‌ای بود که رئیس‌جمهور ابراهیم رئیسی در روزهایی که قاعده بر آن است که در آنها مهم‌ترین دستور کار دولت گرفتن رأی اعتماد وزیرها از مجلس شورا باشد، به سطح شهر تهران و خیابان کریم‌خان رفت و در محل داروخانه سیزده‌آبان حاضر شد و از نزدیک شرایط توزیع داروی کرونا در بین متقاضیان دارو را زیر نظر گرفت.

از اواسط دوران همه‌گیری کرونا گمانه‌زنی‌هایی درباره چگونگی پایان این همه‌گیری در رسانه‌های عمومی منتشر می‌شد. بیشتر کارشناسان بر این عقیده بودند که فاصله‌گذاری اجتماعی کمک زیادی به پایان همه‌گیری نخواهد کرد و ایمنی بخشی دسته جمعی به وسیله انجام واکسیناسیون بهترین راه برای از کار انداختن این دستگاه انسان‌کش است.

واکسیناسیون کرونا

در کشورما واکسیناسیون از اواخر زمستان ۱۳۹۹ با مایه‌کوبی کادر درمان شروع شده بود؛ ولی روند این کار بسیار کند بود و درحالی‌که کشورهای پیشرفته در حال تمام‌کردن تزریق دز اول واکسن در بین جمعیت خود بودند، واکسیناسیون شهروندان سالمند ایرانی به صورت عمومی با روندی بسیار کند آغاز شده بود. در اواسط تابستان که دولت سیزدهم مسئولیت وزارت بهداشت را تحویل گرفت، در کشورهای پیشرفته موعد تزریق دز یادآور واکسن فرا رسیده بود. در این مدت ایران زمستان و سه ماه شروع سال میلادی را از دست داده بود و نتوانسته بود همپا با دیگر کشورها واکسن بخرد. از زمان انتشار خبر تولید واکسن بیماری کرونا توسط شرکت‌های داروسازی، بحث‌های پرده‌مانه‌ای در مورد تأثیر این واکسن‌ها و عوارض جانبی آنها در دنیا و بالطبع در کشور خودمان به راه افتاد. اظهارنظرها درباره واکسن بیش از هر چیز به نحوه ساخت و تولید آنها برمی‌گشت. دیدگاه رسمی مقامات بهداشتی، حکومتی و دولتی کشورمان به‌گونه‌ای بود که کفه را به نفع واکسن‌های تولیدشده با منشأ ویروس کشته‌شده و ضعیف‌شده سنگین می‌کرد.

افکار عمومی کشورمان اما واکسن‌های تولیدشده به این روش را ایمنی‌بخش نمی‌دانستند و به واکسن با منشأ ویروس کشته‌شده چندان اعتماد نداشتند؛ جریانی حداقلی هم در افکار عمومی وجود داشت که به‌طور کلی هرگونه استفاده از واکسن را به‌ویژه به صورت اجباری بر نمی‌تابید.

در دولت دوازدهم انرژی بیش از اندازه‌ای صرف رونمایی واکسن‌های تولید داخل شد و در مدت زمانی کوتاه از تعداد زیادی واکسن با برندهای متفاوت رونمایی شد. در این میان واکسن برکت ساخت کارخانه داروسازی برکت زیر نظر ستاد اجرایی فرمان امام خیرساز بود.

اما افکار عمومی کماکان به نفع واکسن‌های تولید خارج از کشور و با منشأ ژنتیکی بود. از میان این واکسن‌ها، نام واکسن شرکت فایزر بیش از باقی واکسن‌ها بر سر زبان بود. سازندگان این واکسن ساختار ژنتیکی ویروس کرونا را بازسازی کرده بودند که همین موضوع نگرانی‌هایی را به همراه داشت. در تمام مدتی که واکسیناسیون عمومی در کشورهای توسعه‌یافته به‌ویژه کشورهای غرب اروپا و آمریکای شمالی در جریان بود، این شایعه در کشور وجود داشت که محموله‌ای از واکسن فایزر وارد کشور شده و مقامات رسمی و خانواده‌های آنان از واکسن‌های ساخته‌شده بر پایه ویروس کشته‌شده و ضعیف‌شده استفاده نکرده‌اند.

از بین واکسن‌های موجود در کشورهای توسعه‌یافته، واکسن آسترانکا که توسط محققان انگلیسی ساخته شده بود، مورد توجه قرار گرفت. از آنجایی که رهبری واردات هر نوع واکسن تولیدشده در انگلیس و ایالات متحده را ممنوع اعلام کرده بودند، واکسن‌های آسترانکایی که در دیگر کشورهای اروپایی یا آسیایی تولید شده بودند، تابستان سال گذشته وارد کشور شد. بخشی از این واکسن‌ها در هر دو دز اهدایی کشورهایی مانند ژاپن بود.

هم‌پیمانی با چین و خرید گسترده واکسن

بلاخره از شهروندان واکسن سینوفارم از سازنده چینی خریداری و محموله‌های آن یکی پس از دیگری وارد کشور شد. در این زمان وزارت بهداشت با همکاری نیروهای مسلح به‌ویژه بسیج و سپاه پاسداران، طرح سردار سلیمانی را به اجرا گذاشت و در پی اجرای این طرح صدها پایگاه ثابت و موقت تزریق واکسن در کشور راه‌اندازی شد و شروع به کار کرد. روزنامه کیهان با چاپ گزارشی با عنوان «خدمت بزرگ دولت رئیسی به سلامت مردم»، به اقدامات انجام‌گرفته توسط دولت در یک سال گذشته در زمینه مقابله با همه‌گیری کرونا می‌پردازد. در بخشی از این گزارش در مورد آمار واردات واکسن به کشورمان آمده است: در زمانی حدود هفت ماه و نیم که دولت دوازدهم متولی خرید و واردات واکسن بود، واکسن محقق‌شده توسط این دولت، ۲۰ میلیون و ۵۰۲ هزار و ۴۰۰ دز واکسن بوده است. این در حالی است که با روی کار آمدن دولت سیزدهم، فقط حجم سینوفارم خریداری شده و واردشده به کشور در دولت سیزدهم تا اواخر شهریور ۱۴۰۰ حدود ۲۱ میلیون و ۶۰۰ هزار دز بوده است که ۴۰۴ میلیون دز نیمه دوم مرداد و ۱۲۰۲ میلیون دز در شهریور توسط هلال‌احمر و پنج میلیون دیگر از امارات در شهریور وارد